

78
ORDINIS MEDICORVM
IN VNIVERSITATE LIPSICA
H. T.

PROCANCELLARIVS
D. ERNESTVS GOTTLOB BOSE
ANAT. ET CHIRVRG. P. P. ORD. FACVLT. MED. ADSESSOR
ET APVD LIPSICOS POLIATER

ACAD. H. T. RECTOR

PANEGYRIN MEDICAM

AD DIEM XXII. APRILIS MDCCLXXIV.

INDICIT

ET

DE SERI SANGVINIS CONSIDERATIONE IN
MEDICINA CLINICA ET FORENSI

DISSERIT.

Physiol.

259, 18.

Physiol. VI. 65

ORDINIS MEDICORVM
IN VNIuersitate Lipsica
P. S.

PROGYNCELLARIVS

D. BRISTEVS GOTTLIB BOSE

ANNO DOMINI MDCCLXXXI
ET MDCCCLXXXI

ACAD. H. A. RECTOR

SANCTVM MEDICVM

AD DISCIPLINAM ANATOMIÆ

INSTITVT

P. S.

DE SANGVINIS COMPOSITIONE IN

MEDICINA CHIRURGICA

DISSERTATIO

Fx duplici in primis parte sanguinem corporis nostri constare, ita quidem omnibus notum est, ut, quod experientia quotidiana in sanguine, ex vena misso, idem docet, ea de re dubitationem nemo moueat. Etsi vero rationem feri, ceu alterius partis, ad cruorem varii variam esse voluerunt, quod sollicite et fuse declarat HALLERUS^{a)}, omnes tamen in eo consentiunt, maximam feri partem esse, quod deinde confirmat spontanea secessio, per ignem facta destillatio, nec non morborum diuersorum resolutio. Ex quo simul apparet, fore, ut, quacunque fieri potest, porta leuior haecce massa dimanet et in locis quoque incongruis facile colligatur. Quod quidem aequae per ac praeter naturam contingere multis constat luculentisque documentis, quale quoque ex Cl. Candidati dissertatione inaugurali, cui iam praemittitur haec scriptiuncula, habetur, quodque magna obseruationum

A 2

farra-

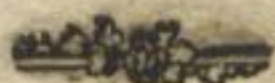
a) Elem. Physiol. Tom. II, Lib. V. Sect. II. §. 4. 8. 25.

farragine olim iam comprobavit PISO ^{b)}. Quem ad modum vero in sano corpore serosis humoribus limites constituantur, quibus coerceantur, quosque egredi sine perturbatione totius machinae nequeant, ita protinus omne in exercendis functionibus tollitur aequilibrium, si quantitate et mole aucti iidem morbos generant, vel eorum iam praesentium vim perniciosam magis reddunt. Hanc autem animadversionem et clinico et forensi medico necessariam esse iudicamus, idque nunc paucis illustrare libet.

Dum vero serosorum succorum mentionem facimus, ante omnia sciendum est, nos hacce denominatione et mere aquosos, pellucidosque, et eos, quibus praeter ea facilis a calore atque similibus conditionibus concreescendi inest facultas, complecti, quos posteriores alii lymphaticos appellant, siquidem illi et horum sint vehiculum et vix adeo homogenei occurrant, quin de utroque genere participant. Etenim ipsa feri tenuitas videtur causa esse, quae procliuem a reliquis faciat secessum, qua ipsum quoque sese omnibus reliquis humoribus admisceat et immisceat. Nulla praeter ea copiosissimarum, per uniuersum corpus dispersarum, sanguinea est arteriola, quae in eius modi subtiliores ramos non abeat, qui purpuream sanguinis partem aut cruorem, ob angustiam, non admittant, promptius autem tenue serum non recipiant, et organa, secernendo sero destinata, non efficiant. Cuius quippe rei exempla ita ubique sunt in propatulo, ut cauum, quodcumque demum occurrit, glandula, viscus denique omne suam sero debeat humiditatem, qua metueda alias disiunctarum partium praeter naturam futura cohaesio et coalescentia praecaueatur. In tanta itaque feri digni-

b) CAROL. PISO. Select. Obseruatt. de praeteruis hucusque morbis affectibusque praeter naturam ab aqua seu serosa collumie ortis. Lugd. Batav. 1714. 4.

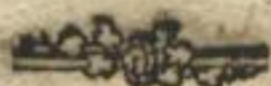
dignitate et necessitate mirum videri non potest, qui fiat, ut illud vbique praesens et in oligochymia quoque ex penu reliquorum succorum nihilo minus aliqua semper suppeditetur humidi copia, quae ad mortem vsque iuuandis corporis actionibus sufficiat, quum aliquando tota humorum massa fatiscat sic, ut omnis propemodum sanguis in tenue quasi serum resolutus inueniatur. Sunt quidem alii morborum caussarum effectus, qui magis cogunt et in scissilem potius conuertunt tenacitatem succos nostros, nunquam tamen adeo potentes, ut omnino aqueam eorum et tenuem naturam prorsus abolere valeant. Quare, ut nostro faciamus scopo satis, quo probare adnitimur, consideratione feri in omni medicina practica opus esse, ad duo potissimum respiciendum est momenta, ad illius scilicet fontes, et quatenus diiudicandis morbis inferuit.

Sunt autem fontes feri, vbique occurrentes, proxime in singulis partibus, structurae diuersae partium accommodati, ita, ut pro discrepante conformatione feri etiam mixtio et partium accedentium combinatio alias aliasque dotes exhibeat. Id autem non tantum ex curiosiore partium quarumcunque peruestigatione optime noscitur, qua scilicet, ut iam diximus, vasculorum numerosa proles vbique detegitur, sed etiam ex collecti feri colluie in variis locis luculenter cernitur. Quod si enim viscerum et organorum obiter tantum percurrere libeat fabricam, vbique tenue fluidum a sanguine aut vaporis, aut aliquando sub molis conspicuae forma adesse constabit. Quam multos riuulos illa in capite nobis offert? Encephalum ita pia matre tectum est et inuolutum, ut illa, ad varia licet loca interiora protendatur, nullibi tamen nisi per vasa arteriosa, nec adeo parua cum cerebri cerebellique substantia cohaereat, quin in recenti, protinus maectato, animali ab illa seiungi queat, atque in vtraque superficie humida appareat, vapore nimirum
aqueo

aqueo illinita. Interna porro durae matris superficies, omnesque eius productiones, quousque pertingunt ab arachnoidea liberae tunica, solo vapore eius modi seiunguntur. Quibus tamen partibus, vt solenne est, non excernentes tantum eiusmodi canaliculi conceduntur, sed bibulae quoque venulae datae sunt, adeo multae, vt in statu naturali vapor solum concretiones harum tunicarum impediat, in morbofo vero, negligentiore quasi resorptionis opere, collectiones aquarum nociuas efficiat. Septi pellucidi laminae distinctas, quid aliud nisi feri separat ex vasis vaporosa emissio? Quum deinde sapienti naturae auctoris prouidentia varia intus in cerebro caua exstructa sint, ventriculos nominant anatomici, hos quoque similimo vapore humectari videmus, qui distenta eadem quamuis seruare nequeat, quod eius exigua est quantitas, studiose tamen defendit et a morbofo concretionem praeferuat. In praeternaturali autem feri coaceruatione ita quandoque replentur, vt ex ventriculis lateralibus ad tertium et quartum, immo diffracta magna cerebri valvula ad medullam spinalem et per illam diffundatur humor, immo in hydrocephalis internis juniorum foetuum et neogenitorum spinam bifidam reddat et tumorem aliquando circa ossis sacri regionem, extus etiam conspiciendum excitet ^{c)}, qui dissectus limpida aquam fundat. Siquidem emissa et collecta aqua in omnibus, ad quae peruenire potest, commode dilabens, locis sedem figit, vt meminerim, inter cerebri gyros illam sic effusam fuisse, vt hos a se inuicem seiunxerit, et vix distantes in statu naturali a se manifesto remouerit, nec non in basi cranii ad medullae oblongatae finem et spinalis originem confluxerit. Tota praeter ea encephali neruosa compages et omnes inde deducti nerui a sero exhalante adeo parum immunes sunt, vt singulo neruorum fasciculo

c) PLATNER Instit. Chirurg. §. 747. **)

culo singulaeque fibrae illum intercedere sit certissimum, idque non supponi sed vere fieri demonstret iterum incongrua feri collectio ibidem eueniens. Nec mirabimur de eo, propter ante adductas causas, sed ad assensum cogemur, intuentes in nitidum vasorum apparatus, quae ex carotidibus internis et externis, nec non ex vertebralibus et basilaribus concinne adducuntur, et quae plexum choroideum egregie ornant, in quo tum lymphatica vasa obseruata sunt, tum glandulae adnotatae, inter serosorum fontium numerum referendae^{d)}. Tandem etiam praeter eunda non est tenerrima membranula, quae tubercula ventriculorum varia cingit, subtilissimis vasculis irrigua. Tot itaque in vno viscere concurrunt riuuli, quibus omnibus integris, sanitas partium harum promtissime praestetur, vno vero vel altero impedito aut cursu succi, intus contenti, cohibito, mox stases vel praeter naturales effluxus producantur. Nec pauciores aliis insunt partibus. Si pectoris tantum cauum aliquis sollicite percurrat, tot ibidem reperiet, quot largus eius ambitus capere vnquam potest. Pleura namque non costis solum earumque appendicibus cartilagineis superinducta, tum extus tum intus vndiquaque vda deprehenditur, sed in mediastinis quoque et processibus, pulmones occupantibus atque obuoluentibus, et in tegumento diaphragmatis, in singulis sane punctis innumeris pertunditur vasculorum exhalantium orificioli, quippe quae ab intercostalibus, bronchialibus, mediastinis phrenicisque arteriis propagantur, et nocuam arcent, mobilitatem praecipue pulmonum, accretionem, et attritui molesto resistunt; tam cito autem per haec secretus humor iterum aufertur, vt praeter superficiem, leuiter humidam, in recenti cadauere nec guttula quidem collecta occurrat. Si vero euenerit, vt ea, qua decet, promptitudine humor
non

d) H. RIDLEY anatom. of the Brain. Cap. VII. p. 61. Lond. 1695. 8.

non recipiatur iterum, breui quoque temporis spatio intercedente, magnam collectam quantitatem reperimus, quae maxime difficilia excitet symptomata. Itidem in pericardio clarum est, quod cor pauco irrigat vapore eiusque motum sustentat et iuuat, nimia vero copia adfluentis humoris, aut plane deficiente eodem, multum impedit, nec cohaesionem, quae tunc fit, potest arce-
re^e). Si tandem ad internam cellulofam et vesicularem pulmonum superficiem attendimus, hic propter perpetuum motum non suspicabimur solum succos, hunc temperantes, requiri, sed etiam ex transpiratione pulmonum, cutaneam fere superante, aëris frigidioris ope clarissime conspicienda, exeuntes illos luculentissime obseruabimus. Quod praeter ea varii morbi, nec raro in pulmonibus occurrentes *clausae*, aqua plenae, vesicae declarant, alibi vero effusum in pulmones serum, a *MORGAGNIO*^f) quoque animaduersum, vberius docet. Quum autem in imo ventre magna viscerum collectio facta sit, inter haec aliqua ob suas actiones debitas motu exercentur, eadem hic ingruit summa seri secernendi necessitas, quae itaque largissime concessa est omni expanso peritoneo, quod, iam *DOUGLASSIO* monente^g), internam faciem laeuem, aequalem et fluido quodam humectatam ybique offert, immo de omnibus etiam eius productionibus valet, quae ad varia viscera extenduntur, quibus externam dicitur tunicam largiri. Quicumque igitur viscerum illorum structuram studiose indagare voluerit, is etiam statim sententiae veritatem perspiciet, qua adfirmamus, in nulla eius parte deesse fontes, serum
sup-

e) Vid. Progr. meum de corde villoso. Lips. 1771. pag. X.

f) De Sedib. et causs. morborum Epistol. XVII. §. 19. XXI. 33. XXX. 2. et passim.

g) Descript. Peritonaei. §. 24.

suppeditantes, et aquulam tum extus tum intus effundi eam, quae et humectationi et conseruationi inferuiat: siquidem ventriculus et intestinorum omnium exterior ambitus hac ratione a cohaesionis noxiae aut concretio- nis periculo liberetur, et ad decrepitam vsque aetatem liberrimus superfit. Intus etiam eadem viscera gastrico entericoque succo, externa perspiratione maiore, integra persistere et defendi, vt res notissima est, sic non vide- tur vltius adducenda esse. Sed, quoniam externa peri- tonaei superficies tela cellulosa ambitur, eademque in non nullis locis pinguedinis quoque non paucae quanti- tatem continet, hic aequae ac intus facile feri exhalati nec resorpti moles congeri et morbosis collectionibus fauere potest, quum ob huc determinatas quasi et affluentes feri particulas per canales etiam, sero simpliciter feren- do non destinatos, idem sponte secedat, vt in asciticis hydropicisque morbis fit, quibus et nunc adducta caua et singulas fere membranas, colluue serosa distendi conspi- cimus. Vteri porro, ouariorumque in feminis molem similiter praeter naturam expandi et explicari obserua- mus. Diuresis deinde quotidiana, quantam feri quanti- tatem ex elaborantibus lotium visceribus ad vesicam vri- nariam deducat et per hanc eliminat, nemini quidem in- cognitum esse reor, eam tamen ob rationem mentionem eius iniiciendam esse censeo, quod euidentissimo exem- plo constet, eam materiam liquidi, etsi varie composi- tum sit, in corpore adesse, quae, si retineatur, velociter mala producat multa et incommoda generet atrocia, quae tandem subtilissimo quoque encephalo inimica sint. Exa- men enim chemicum maximam lotii partem aquosam esse monstrat, nec in iis deficientem, qui diu a potu absti- nuerunt, nec peregrinis suum sanguinem inquinantur potulentorum generibus, ex quibus tamen, cuiuscunque generis sint, non nisi aquosae partes ad sanguinem trans- feruntur.

B

Ex-

Externa tandem corporis nostri superficies myriadibus osculorum aperta, quorum LEVWENHOECKIUS^{h)}, in spatulo, arenae granulo non maiore, centum et viginti quinque millia adesse statuit, quantum per continuam profundat exhalationem, ex aliis certe multis rationibus noscimus, tum praecipue ex illa graui admodum, qua ob illam, per leuissimam etiam causam cohibitam, protinus torporem aut grauitatem nasci videmus. Etenim haec adeo tenui ex vapore constat tantaeque subtilitatis est, quae sensibus percipi nequeat, proritata vero a variis causis in sudore adeo manifesta fit, vt in guttulas abiens per omnem corporis superficiem defluat copiosissime. Si igitur causa aliqua vel in vniuersum vel ex parte tantum exitum sollennem interceperit, tunc oedematosi tumores aperte eius quantitatem manifestant, id, quod, sicut ab aeris vicissitudine euenire solet, ita a morbis aequae ac ab externis violentiis efficitur, corpore scilicet inde tumido reddito.

Perlustratis hisce praecipuis fontibus ac locis, ferofam excretionem habentibus, adiungendae sunt glandulae vtique omnes, quarum quidem diuersa natura humoribus etiam differentem indolem tribuit, maxime tamen in segregando sero versatur. Nec eximendas esse arbitramur, quas conglobatas appellant, si quidem, dum transmittunt vasa lymphatica, iis certo aliquam tenuis feri particulam, a se confectam, tribuunt, diluendis succis accommodatam. Longe minus dubitationis oritur de conglomeratis, quarum, vt in saliuilibus omnibus, pancreate et lacrymali, ad quas quodam modo mammaram glandulas referre possumus, excretorii ductus magni perpetuo patent, in quibus etiam tantillum retentus humor mox manifestam distentionem parit. Non infre-

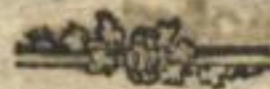
h) Vid. BOERHAAV. Instit. Medic. §. 426.

quens enim est, transpiratione suppressa aut frigore improuide admissa mox parotides intumescere, tonsillas inflari, facta morbi resolutione copiosiore secretionem fieri, phlegmatorrhagiam excitari, et in coryza per nares multos serosos humores praecipitari. Si ea non est sanguinis dispositio et crasis, qualem fluiditas eius postulat, ad tuendam integritatem corporis, tunc glandulas facillime adfici obstruique perspicimus, vt eas sero non tantum vt vehiculo secernendorum vti, sed in illo ex reliqua massa resoluendo simul occupari appareat, in primis, quod in his etiam secretis humoribus, vti de lotio adferuimus, inueniatur serosa maximam partem constituere.

Sed nec organis sensoriiis, quae vix non continuo ad functiones suas aptissima esse debent, deficere debet perpetua feri praesentia. Cuius quidem rei testis esse potest oculus, humoribus repletus, quorum aut mera est, vt in sic dicto aqueo, tenuitas, feri sanguinis similis, aut, vt in reliquis, mixta quasi compositio, in quibus autem singulis decens requiritur proportio, si videndi facultas facta esse debeat, copia vero indecens vehementer easdem laedit. Sed, quum intaminata remanere nequeat limpidi humoris natura, ni moueatur iterumque recipiatur, nouis in abscedentium locum succedentibus, vt aequilibrium seruetur, obturatis aut constrictis forte minimis fistulis, abundantia fit, turgenteque oculo hydrophthalmia producitur. In reliquis etiam sensibus ex defectu tenuioris succi, ob inductam siccitatem multum hebetari sensum experimur, eumque redeunte humiditate restitui, eiusque rei rationes tum in vniuerso corpore offendi, vti in magno, a febribus excitato, fluida dissipante, aestu, tum in partis specialiori affectione contineri, vt in siccitate oris, gustum deprauante, tubae Eustachianae, auditum grauante, cutis et digitorum,

B 2

ner-

nervorum papillas rigidas reddente, tactum destruyente, multisque similibus.

Quamvis ex his intelligitur, totum pene corpus nostrum fontibus irrigari, nec quamcunque libet fibram ad actionem quid valere sine fluidi accessu, vt vere sit ex mente Hippocratis ζύξησις μίαι¹⁾; etsi etiam eius modi adest quantitas humoris, quae ad sanitatem sufficiat, in sanguinis tamen massa et latere longe maiorem copiam, et ipsum sanguinem reliquosque succos eam immixtam tenere, quae sponte sua nunquam, a morbosorum vero miasmatum virtute, destructionem efficiente, non aegre exsoluatur, documento sunt ipsorum morborum observationes, et deinde remediorum, ad sanguinem solvendum adhibitorum, Iuculenti effectus. Putridorum namque morborum, quorum et ad solidorum compagem exsoluendam et ad succos attenuandos immanis vis est, tam insidiosam deprehendimus indolem, vt brevis eorum furor mox sudores copiosos, diarrhoeas colliquatiuas, salivae ingentem fluxum aliaque excitet, quibus non stupenda tantum moles aquosorum humorum, quae vix in corpore praesupponeretur contineri, prolicitur et exturbatur, sed etiam brevi temporis spatio corpus ita extenuatur atque exhauritur, vt praeter cutim ossa tantum remansisse videantur et vera in amplis etiam sanguinis receptaculis νενεαγγεια occurrat. Quae quidem conditio cum variorum venenorum actione coincidit, quibus, in corpus ingestis, totam humorum massam oculi nictu citius resolui patet, vt de viperæ morfu, hominem protinus ictericum faciente, refertur, vt deinde alia quoque venena, deleteriis suis effectibus succos aggredientia confirmant. Haec enim eam habent efficaciam, vt succos per quaecunque colatoria expellant, praesertim, si alcalinae vel alius salis rodentis natura imbuantur, quae putre-

1) Lib. de alimento Edit. Foef. Francof. 1621. fol. pag. 381. 40.

putredinem citam excitet et **CARDANO** ^{k)} obseruante, sanguinem in viridem colorem conuertat. Quid autem medicamentis quoque in sanguine diluendo, attenuandoque praestetur, omnes illi norunt, qui in morborum diagnosi et actionibus remediorum dignoscendis debita cum attentione versantur. Hi scilicet optime perspicunt, diaphoreticis, diureticis, et quibus alterantium nomen est, medicamentis, cohaerentes alias moleculas sanguinis a se inuicem segregari, vt magna demum tenuium humorum moles ex corpore effundatur, viae vero exfoluantur sic, vt non raro compescenda sit natura, euacuationibus eiusmodi, tandem nociuis et exsuperantibus quasi adsueta. Obstupescimus igitur, hydrargyri virtutem rimantes, quae, vt ad glandulas saliuales praecipue dirigitur, ita allicit ad haec organa, non innatans sanguini serum tantum, sed ex intimo sinu simul euocatum, et aequae, ac per morbos fieri diximus, corpus succis exhaurit, eosque ex reconditis pene latebris expellit, absumendo vinculum, quo reliqua inter se elementa nectuntur.

Sicut itaque in statu naturali et praeter naturali haec conditio summam meretur obseruatoris diligentiam, ita nec a medici forensis officio eadem potest separari. Quaecunque enim, externae corporis nostri superficiei illata violentia, siue contusionem tantum, siue vulnus apertum efficiat, siue effluat sanguis, siue sub cute in telam cellulofam emissus, fugillationem producat, siue progressus eius in vasis retardetur, oedemati etiam dat originem. Huius quidem, ratione tumoris eiusque magnitudinis, aliqua occurrit differentia, in vniuersum tamen, ob impeditum motum et accedentem inflammationem, aliquod

B 3

obser-

k) *Controu. med. Lib. II. Tract. 5. Conf. LINDESTOLPE de Venenis per STENTZELIVM. Francof. 1739. 8. pag. 757.*

obseruatur, tunc demum et euidentius et maius, si succi in loco, qui male adficitur, indecentem obtineant tenuitatem, aut nimio febris gradu accedente resoluantur. Porro animaduertendum est, serofos succos, ex suis vasis egredientes, breui nihilo minus mora tam celeriter ac ipse sanguis non corrumpi, partim, quod ex natura sua facilius iterum resorbentur et in sanguinem redeunt, partim, quod sinceriores protinus non fatiscunt, quin per multos fontes possunt ex corpore eliminari. Quid? quod, si retineatur aliqua feri portio, tumidamque faciat loci viciniam, ea sane subsequente vulneris suppuratione non solum locum humectabit afflictum, sed reparationi aut consolidationi etiam inferuiet, quod simul cum exstillante sero lymphaticae et conglutinantes adducuntur moleculae. Attamen eius modi tumores, dum necessario debent adesse, a medico quoque forensi tales iudicabuntur, quippe qui laesionis grauitatem non augeant. Ipsa vero humorum peruersa indoles, quae vim naturalem, qua humores solent crasin suam recipere, iam debilitatam significat, collectionibus serosis praeternaturalibus egregie fauet, et data occasione acceleratur, vt promptius noceat. Hanc autem nosse et perscrutari conuenit, quum illa manifesto doceat, num, qui in laeso occurrunt, effectus causae violentae sint, aut alius, simul agentis. Sunt deinde etiam loca studiose secernenda, in quibus feri aliqua effusio contigerit. Pedes enim brachiaque oedematose inflari, adeo magnum vtique periculum semper non infert, quam si in alia caua, ventris nempe singuli, illud egrediatur, nec pauca eius quantitas portentosa est, dummodo, quam adduximus, resorbendi facultas vegeta superfuerit, nec quae statim inflictam plagam occupat, sed quae lente et cum virium vitalium defectu et immi-
nutione accedit. Hinc in capite longe periculosius serum coaceruatur ac in pectore et abdomine, ex quibus per artem etiam euacuari ex vasis fugiens serum poterit. Hic

Hic enim mollissimam encephali substantiam aut distendit nimium aut comprimit, et officium neruorum, vitam conseruantium, impedit aut tollit, funestamque laesionem excitat. Interim neceffe est, ne innocenti culpa tribuatur, spectare modum, quo symptomata illa enascuntur. Si laesus aliquis, aut verberibus tantum vehementer percussus, iam olim torpidus extiterit, de grauitate capitis saepe conquestus, σκοτομίαν habuerit, nec capite vulneratus fuerit, is vero post aliquot demum dies attonitus subito prosternatur, tunc, si post mortem effusa in ventriculos aqua reperiatur, violentae sane causae hic effectus adscribi nequit, idque eo minus, si laesionis aut percussionis gradus leuis tantum fuerit. Si vero sanus antea viribusque integer mox, postquam plaga corpori inducta fuit, stupidus prolabatur, soporosus neruisque conuulsus reperiatur, eum, vbi ferum in cerebro deprehenditur collectum, ab hoc, ceu immediata violentiae sequela, mortuum fuisse iudicandum est. Inter ea, si exigua tantum fuerit portio, quae et lente coaceruetur, mortem quidem facere non poterit, ad eam tamen accelerandam quidquam conferre, ex concomitantibus simul conditionibus decernendum est.

Itaque, num ex morbo et sponte quasi, num ex violenta causa ferum hic illicque confluerit, maxime per anamnesticam signa noscendum est, quae ex statu humorum, vitae genere, diaetae ratione, morbisque praegressis habentur: quae momenta quoque debent tum a medicis, de violentia iudicantibus, tum ab iis, qui rei excusationem in se suscipiunt, attentius considerari. Qui potu spirituosissimo abutuntur, quo humores, coagulata quasi lympham in suo retardantur decursu, sicut in genere ad serosos morbos, oedemata, hydropem procliuus sunt, ita celerius et difficilius post plagam externam incidunt in simillimos. His autem signis, quod omni dubitatione maiora non sunt, ea, quae in cadaueris sectione manifestius

festius

festius intelliguntur, adiungenda sunt. Hinc in cerebro, vt supra adnotauimus, luculentiora documenta reperiuntur, si illud vel praeter naturam durum, vel plexus choroideus flaccidus, aut varicosus et, vt aliquoties vidi, hydatidibus obsessus fuerit. Deinde reliqua viscera omnia iustranda sunt, in quibus, si infarctus, obstructions, tumores, steatomata, abscessus, scirrhi, exulcerationes, carcinomata et similia deprehenduntur, vti seri stasin iuuant, ita denotant, non recentis caussae, mox accedentis, effectum esse, sed antiquiori dispositioni originem debere, quae praeter ea leuem afflictionem grauem reddere et superandam alias in lethalem conuertere valeat. Cuncta tamen haec in defendendo delinquente vim habebunt nullam, si ex partium laesarum natura et ipsius laesionis indole sufficienter probetur, vitam cum his diutius subsistere non potuisse: in eo potius casu valebunt certius, si leues laesiones, vt aliquando solent, tanti aestimantur, quae periculo non vacent, iisque tribuantur effectus funesti, qui ex alio riuo promanauerint. Si porro ipsorum humorum conditio, ratione spissitudinis, coloris, concretarum molecularum, quae tenerioribus innatant, copiae, quae breui tempore colligi nequiverit, collata cum vicinarum partium habitu, a statu naturali iam recedente, sedem antiquiorem hic fixam esse doceat, si tandem declarari possit, in discutiendo oedemate et effluxu feri compescendo adhibita non fuisse ea auxilia, quae resorptionem promouent, e contrario applicata fuisse nocentia, incrassantia et coagulantia humores, si apta incisione, aut quacunque alia operatione chirurgica educti non fuerint stagnantes humores ex locis, ex quibus per artem prolici poterant: hinc negligentius habitum fuisse laesum aperte cognoscatur, valida ad excusandum reum argumenta inde desumuntur, quae causam lethalitatis proximam in afflictionem coniciendam non esse demonstrant.

Alia,

Alia, quae inde consequuntur, iam mittimus. Est enim nobis indicenda solennitas

VIRI

PRAECLARISSIMI ET PRAENOBILISSIMI
CHRISTIANI LUDWIGII,
ARTIVM MAGISTRI ET MEDICINAE
BACCALAVREI DIGNISSIMI,

qui innato virtutis tramiti in addiscendis perficiendisque, quibus se deuouit, scientiis, tam alacriter hucusque in haesit, vt non laudem tantum mereatur, verum etiam spem faciat certissimam, fore, vt maiorem sibi pariat, cuius etiam documentum iure a nobis petiit in honoribus summis medicinae, in eum conferendis. Quid vero praestiterit hucusque ex vita eius, nunc ex more proponenda, patecet:

Progenitus est hic Lipsiae anno huius seculi quadragesimo nono, die mensis Maii decimo septimo, a patre, cuius nemo sine singulari animi sensu recordatur, quemque et ego ob innumera in me merita post fata quoque patrem veneror D. CHRISTIANO GOTTLIEB LUDWIG, olim Therapiae Profess. Publ. Ordin. Facultatis nostrae Decano perpetuo, Academiae Seniore et Decemuiro, Collegiorum Mai. Princip. et B. Mariae Virginis collega, Academ. Reg. Borussic. Scient. et Societ. Botan. Florentin. Sodale. Societat. Teutonic. Lipsiens. Seniore, viro meritissimo et in exteris quoque terris celeberrimo, et matre REGINA SOPHIA, nata REICHELIA, pia et sexus sui decoribus ornatissima. Quamuis autem optimis hisce parentibus praeter vitam omnia sua debet, illosque felicitatis suae fundamenta veneratur, nec sine incredibili gaudio de graui eorum in se educando assiduitate, et de solertissima institutione cogitat, quae eximia, ob in-

C

geni-

genitam aliquam corporis imbecillitatem, primis praecipue annis esse debebat, tristem tamen memoriam se recolere ingenue fatetur, nec luctum reprimere valet, quod utrumque carissimorum parentum e viuis erpuit summi numinis voluntas eo, quo maxime desiderabantur, tempore. Tradiderunt illi filium carum instruendum MEVSELIO et LORENZIO, qui in addiscendis primis religionis et literarum elementis ita suo fecerunt officio satis, ut eorum fidem nunc adhuc grata agnoscat mente. Deinde venit in curam MORI nostri, Prof. Ord. Graec et Lat. Lingu. qui eum et paterno fere amore profecutus est, et pro ingenuitate sua per decennium et quod excurrit, tanta duxit cum industria, ut inter maxima Dei beneficia hanc referat adeo sibi proficuum felicitatem. Hoc quippe adiutore et doctrinae christianae praecepta, litterarum, linguae latinae et graecae, quae in praeceptore magna est, peritiam et philosophiae fundamenta didicit, maturusque fuit redditus, qui anno huius seculi sexagesimo quinto inter ciues vniuersitatis reciperetur, fasces tunc tenente D. POHLIO Fac. Med. nunc Seniore. Neque tunc ab eo secessit, quin ulterius scholas eius philologicas, et philosophicas frequentaret assiduo, simul cum ethicis praelectionibus P. GELLERTI quo etiam viro sic uti ipsi licuit, ut non priuatis tantum sermonibus, ad quos frequenter admittebatur, ab eo penderet, sed exercitiis quoque scribendi per duos annos fructuose interesset. Matheos deinde percipiendae caussa adiit b. M. RVDOLPHVM, vniuersam philosophiam et physicam in primis coluit docente B. WINKLERO, omnemque matheos ambitum iterum emensus est, praeuntibus peritissimis magistris, BORTZIO et HAVBOLDO, quorum quotidianis institutionibus et prorsus singulari beneuolentia eam physicarum acquisiuit doctrinarum scientiam atque amorem, ut iam alios docendo easdem se laudabiliter peruestigasse demonstrauerit, in quo fine obtinendo se iuuasse praedicat RIEDELIVM, a quo in arte experi-

menta

menta physica accurate instituendi multum se profecisse profitetur. Praeter haec utilissimae sibi extiterunt praelectiones D. ERNESTI qui eum regendo prudentibus suis consiliis, obstrictissimum tenet, a quo antiquitatum Romanarum, archaeologiae et historiae uniuersae cognitione liberaliter locupletatus fuit. Sic autem confirmatus scientia, ad medicorum accessit scholas. - Hinc traditum mihi a patre, pro ea, quae a teneris in eum unguiculis erat, propensione, ego in anatomis omni et physiologia candidatum instruxi. GEHLERVS vero chemiam, mineralogiam, materiam medicam et artem obstetriciam docuit, POHLIVS eum anatomica scientia et arte cadavera secandi imbuit, PLAZIVS doctrinam febrium inflammatoriarum candidè exposuit. Pro amplissima tandem, quae in venerando eius desideratissimoque patre erat, doctrina, praeter beneficia reliqua maximaque id primum accessit, ut omnis theoreticae et practicae medicinae explicationem excellentiorem acciperet, nec non perpetuis pene exercitiis, disputationibus, examinibusque tentatus firmior euaderet. Incidit autem tunc in infelicia illa tempora, quo iam morbo, tandem funesto, optimus parens conflictari cepit, dum in chirurgia et clinica medicina illustranda versabatur. Quicquid ergo harum doctrinarum supererat, id pertexuit, quod ad chirurgiam pertinet, KAPPIVS, qui etiam historiam naturalem explanauit, et physiologica anatomicaque momenta repetendo inculcauit, deinde REICHELIVS, matruelis, qui praxeos clinicae explicationem ad finem perduxit et alia praedicanda beneuolentiae documenta in se extare voluit, cui, ut omnibus suis fidelissimis praeceptoribus, me interprete gratias, quantum potest, rependit. Defendit deinde anno huius seculi septuagesimo secundo sub praesidio eiusdem D. REICHELII, in cathedra philosophica dissertationem de magnetismo in corpore humano, et illius anni mense Maii d. XVI. ordine nostro consentiente, baccalaurei honores DIGNè obtinuit, et paullo post consuetas lectiones de

de

de usu et differentia valvularum in corpore humano habuit. Ornatus quoque ineunte anno septuagesimo tertio ab amplissimo ordine summis philosophiae honoribus, magistri docentis iura acquisturus, conscriptam a se disputationem de aethere varie moto causa diversitatis luminum contra dissentientes est tuitus. Quo facto denuo nos adiit, summos quoque in medicina honores petiens, et in examine rigoroso a. d. XXIX Ianuarii huius anni RECTE respondens, capeffuit eos adsumendi licentiam.

Hanc ergo nunc promeritam ipsi ego, cui PROCANCELLARII munus clementissime datum est, futuro die Veneris a. d. XXII. Aprilis solenni tribuam ritu, postquam propriam dissertationem de hydrope cerebri puerorum, moderante GEHLERO Physiol. Prof. P. Ordin. collega amicissimo, publice defenderit. Peragam quoque cum voluptate, quae mei sunt officii, praemisso sermone, quo nexum medicinae physicae atque oeconomicae doctrinae demonstrabo.

Ad hanc autem panegyrim, omni, qua par est, humanitate iam mihi inuitandi estis PRORECTOR ACADEMIAE MAGNIFICE, COMITES ILLVSTRISSIMI, PROCERES VTRIVSQUE REIPUBLICAE GRAVISSIMI, quippe quae splendidior VESTRA praesentia reddetur, vos que GENEROSISSIMI ATQVE NOBILISSIMI COMMILITONES, vt eidem frequentes interesse velitis pro ea, qua vos intime amo, mentis propensione oro atque obtestor. Quod singulare fauoris specimen Ordini meo mihi atque candidato perhonorificum, nos tacito colemus pectore semper.

P.P. Dominica Misericord. Dom. A. O. R. MDCCLXXIV.

